

ODBORNÁ KONFERENCE
ODĚV A TEXTIL
V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA
DOBY LUCEMBURSKÉ

6. ŘÍJNA 2016, 9–18 HODIN

ZASEDACÍ MÍSTNOST V NPÚ ÚOP V PRAZE, NA PERŠTÝNĚ 356/12
110 00 PRAHA 1 - STARÉ MĚSTO

POŘÁDÁ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV,
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

ODĚV A TEXTIL V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA DOBY LUCEMBURSKÉ

Program konference

8:30 – 9:00 Prezence

9:00 – 9:10 Přivítání účastníků a úvodní slovo

9:10 – 11:10 – I. blok přednášek

1) PhDr. Helena Březinová – Archeologický ústav AV ČR Praha

Soubor archeologických textilií ze středověkých odpadních vrstev z centra Prahy

Příspěvek přináší shrnující informace o ojedinělém souboru stovek textilních fragmentů pocházejících ze záchranných archeologických výzkumů v centru Prahy, na Novém Městě pražském (ulice Jungmannova, Vodičkova a Školská), které probíhaly v letech 2004–2008. Během výzkumů zde bylo objeveno mocné souvrství organického původu, jenž je pozůstatkem smetiště z období 14. a 15. století, a které přineslo neobyčejně velké množství předmětů z organických materiálů – textilu, dřeva a kůže. Představeny budou nejzajímavější závěry z průzkumu vlněných a hedvábných textilií, jejichž široké spektrum poskytuje zajímavý pohled na středověkou textilní hmotnou kulturu, prezentovány budou i výsledky analýz použitých barviv a informace o restaurování a adjustaci tohoto mimořádného souboru.

2) PhDr. Milena Bravermannová – Správa Pražského hradu

Nové poznatky o pohřební výbavě Karla IV.

V roce 2016 bylo dokončeno konzervování a průzkum pohřebních výbav z královské krypty založené Karlem IV. okolo roku 1350. Nové poznatky se týkají i pohřební výbavy Karla IV, především roucha, ve kterém byl císař do rakve uložen.

3) PhDr. Nad'a Kubů – NPÚ, generální ředitelství

Oděvní součásti v tzv. karlštejském pokladu

Príspevek si povšimne oděvních součástí, které se nacházejí v tzv. karlštejském pokladu a které byly letos vystavena na hradě Karlštejně. Rovněž budou představeny okolnosti vzniku replik oděvů z této výstavy.

4) PhDr. Alena Nachtmannová, Ph.D. – NPÚ, ÚOP středních Čech

Oděvy a textilie v účtech hradu Karlštejna (1423–1434)

Karlštejské purkrabské účty torzovitě zachované z období 11 let 1423–1434 zachycují výdaje na fungování hradu, na potřeby posádky i purkrabího a jeho rodiny. Přestože se jednalo o válečná léta, obsahují poměrně velké množství luxusních položek, a to i z oblasti textilu a odívání. Umožňují tak ojedinělý vhled do každodennosti obyvatel královského hradu husitské doby. Najdeme zde popisy oděvů, záznam o jejich distribuci mezi členy posádky, názvy a užití textilních materiálů a zejména jejich ceny, jež lze zároveň srovnávat s cenovými relacemi jiných předmětů denní potřeby.

11:10 – 11:30

Přestávka na kávu

11:30 – 13:00 – II. blok přednášek

5) Mgr. Lenka Hradilová – NPÚ, ÚOP v Plzni

Módní vlivy a symbolika kostýmních prvků ve scénách tzv. Vyšebrodského cyklu

Príspevek je zaměřen na rozbor jednotlivých kostýmních prvků, určení jejich typologie a míry poplatnosti dobové módě. Pozornost bude věnována rovněž symbolice oděvů a literární předloze, reflektující vazby na starozákonní texty. V neposlední řadě budou zmíněny některé dosud nepovšimnuté aspekty kostýmního habitusu zobrazených postav Vyšebrodského cyklu.

6) Mgr. Ivana Bláhová – UJEP v Ústí nad Labem, katedra historie

Oděv Václava IV. ve světle iluminací Bible Václava IV.

Príspevek se nejprve věnuje Bibli Václava IV. jako takové, zmíní se o okolnostech jejího vzniku, zaměří se na způsob zobrazování skutečnosti v jejích iluminacích, její symboliku a význam. Následně se zajímá o podoby, v jakých je zde zobrazován král Václav. Nezaměří se pouze na jeho podobu majestátní, kterou zachycují miniatury (a zejména iniciály), jež jsou součástí textu; ale také na jeho tvář a oděv kurtoazní, jež spodobňují iluminace v bordurách. Zjištěné poznatky budou komparovány s výpovědí dalších (především vizuálních) pramenů. Príspevek se pokusí interpretovat styl, vkus a symboliku oděvu krále Václava IV. tak, jak jej zobrazuje Bible Václava IV., aniž by si činil ambice na věrnou rekonstrukci králova šatníku.

7) PhDr. Radek Martinek, Ph.D. – Biskupství královéhradecké / Univerzita HK

Oděv světského kněžstva ve vrcholném středověku.

Mezi askezí a pohoršením

Podoba oděvu světského kněžstva vrcholného středověku je prakticky neznámá, protože nižší světský klérus stál ve stínu reformních mnichů a vyšší hierarchie. Církevní předpisy od dob přijetí gregoriánské reformy z počátku 12. století nařizovaly pouze v obecné rovině, jak má kněžský šat vypadat, proto po formální stránce je mnohem větší typová různorodost, než by se mohlo zdát. Díky silným vlivům dvorské kultury se ve 14. a 15. století objevují nejen nové střihy, materiály a barvy, ale především značné přiblížení se ke světským šatům, tendence právem kritizovaná nejenom domácími reformátory.

13:00 – 14:30

Přestávka na oběd

14:30 – 16:30 – III. blok přednášek

8) Mgr. Veronika Pilná, Ph.D. – NPÚ, ÚOP v Plzni

Stříhová řešení lucemburského období a jejich experimentální užití

Z evropského prostředí jsou známá pro lucemburské období nejrůznější stříhová řešení pro spodní, vrchní i svrchní typy oděvů díky jednotlivým dochovaným kusům, které byly v tomto ohledu podrobně prozkoumány. Porovnáním s ikonografickými prameny lze identifikovat skupiny stříhů užívaných pro určité formy oděvu a tyto následně experimentálně aplikovat na modely určené k výstavnímu použití.

9) Mgr. Petr Voda

Typologie a vývoj ženských účesů a pokrývek hlavy ve 14. století

Účesy a pokrývky hlavy jsou významnými součástmi módy žen doby Lucemburské, jsou často zobrazovány a zmiňovány v pramenech. Příspěvek mapuje jednotlivé jejich typy, srovnává výskyt v různých pramenech a na základě statistické analýzy množství pramenů pokouší se určit, kdy přicházejí jednotlivé typy do módy, případně jak na sebe vývojově navazují.

10) PhDr. Zlata Gersdorfová – ZČU v Plzni, katedra archeologie

Zbraně, zbroj a móda

Příspěvek se bude věnovat vývojovým trendům v odění homo bellicus v době lucemburské a vzájemnému dialogu prvku funkčního a módního, tj. dualitě mezi zbraní, zbrojí a oděvem.

11) Mgr. Antonín Kadlec – NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem

Beze zbroje

Příspěvek sleduje ikonografii ozbrojenců prodávajících pasivní ochranu panovníka. Boj beze zbroje byl v mnohém specifický, a ač se v českém lucemburském prostředí neobjevil žádný rukopis popisující techniku blossfechten, nabízí se sledovat ohlasy zahraničních rukopisů v českých iluminovaných rukopisech. Příspěvek se dotýká především malby doby Václava IV. a sleduje vyobrazení jednotlivců, jejichž jedinou pasivní ochranou je oděv a Bůh.

16:30 – 17:00

Diskuse u kávy a závěr konference

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ
STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE**

